

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(14)

Київ 2006

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Марусева О. А. — відповідальний секретар
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки і менеджмент

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Ніколенко Ю. В., д-р екон. наук, проф., Криклій А. С., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Кирилук Ф. М., д-р філос. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф., Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Сагач Г. М., д-р пед. наук, проф.

Юридичні науки

Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф., Коваленко В. В., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф.

Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 29 березня 2006 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. — ISBN 966-608-120-2

Вип. 2(14). — 2006. — 196 с. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 966-608-655-7

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки і менеджменту, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 966-608-655-7

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2006

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ І МЕНЕДЖМЕНТ	5	Борщ В.В., Осоченко І. В. Методи прийняття рішень у менеджменті	61
Сєвка В. Г., Мальцева М. Ю. Будівельний потенціал як складова розвитку економіки країни	5	Солопенко Р. І., Солопенко Р. Р. Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із системою кадрового менеджменту транспортного підприємства.....	64
Савельєва Т. М. Проблеми розвитку великих корпоративних структур в економіці України	9	Шульжик Ю. О. Проблема прогнозування динаміки одно- та різномісних об'єктів з нелінійними зв'язками	69
Мамонова Н. В., Москвіна А. О. Про пріоритети створення умов сталого конкуреноспроможності країни	14	Морозова Н. І. Проектна діяльність в організації та структурні зміни в управлінні нею	75
Крочук В. М. Методичні аспекти аудиту доходів і витрат транспортного підприємства	18	Стрельчук А. С., Пенцов О. С. Автоматизовані системи управління в роботі організації державної і недержавної форм власності	81
Нгуєн Тхі Тхань Тінь Основні напрями, механізми і завдання інтеграції В'єтнаму в економічну та фінансову регіональну й світову системи	22	Смерічевська С. В. Інновації в освіті та основні підходи до їх вивчення	85
Бовтрук Ю. А. Валютна інтеграція як сучасна риса розвитку світового господарства	28	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	89
Гнезділова Н. М. Інтеграційні процеси системи освіти в Україні	34	Маркова С. В., Баран О. В. Українська геополітика: сучасні проблеми і тенденції	89
Бойченко Е. Б. Гендерний аналіз кон'юнктури ринку праці Донецької області	38	Панкевич О. З. Реалізація принципу розподілу влади у США (зовнішньополітичний аспект)	96
Макаровська Т. П. Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ	45	Горбатенко І. А. Політологія як чинник консолідації українського суспільства	101
Рябченко І. М., Баранов Ю. В., Гагарін В. В., Хіврич І. Ю., Лаврушко Л. Г. Розробка моделі для вирішення задачі прогнозування	48	Кран А. П. Сутність політичної стабільності: індикатори і функції	107
Дідик Я. М. Використання математичних моделей для планування рекреаційного природокористування ...	51	Шевченко О. М. Військовий потенціал та ядерна програма Пакистану	114
Бараболя В. І., Крутовий Ж. А., Касілова Л. О., Мамонова Н. В. Актуальні напрями вдосконалення вищої освіти в Україні	54	Білошицький С. В. Національні інтереси України в умовах глобалізації світових процесів	120
Мамонов К. А., Савченко М. М. Вибір напрямів цільових методів удосконалення професійної підготовки кадрів на підприємстві	57	Сычева Н. А. Стратегическое планирование избирательной кампании: методологический аспект	126

Н. В. МАМОНОВА

Харківський інститут МАУП

А. О. МОСКВІНА

Харківська державна зооветеринарна академія

ПРО ПРІОРИТЕТИ СТВОРЕННЯ УМОВ СТАЛОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇНИ

Наукові праці МАУП, 2006, вип. 2(14), с. 14–17

Досліджено теоретичні аспекти змісту та основні напрями формування національних конкурентних переваг в економіці розвитку, проаналізовано можливість пошуку методологічних, теоретичних і практичних засобів підвищення конкурентоспроможності України. Доведено необхідність прискореного розвитку сфери відтворення людських здібностей як фундаментального елемента структури економіки. Запропоновано основні напрями створення і розвитку національних конкурентних переваг в економіці України.

Сучасний світ зараз прийнято розглядати як систему взаємозв'язаних держав, у якій кожна країна грає особливу економічну роль. Однак це не означає послаблення конкуренції між державами. Навпаки, ця конкуренція ще більше посилюється, тому проблема конкурентоспроможності національних економік на світовому ринку все більше привертає увагу політиків і різних верств суспільства.

Сьогодні конкурентоспроможність країни — одна з найвпливовіших концепцій в економіці розвитку і практичній політиці, оскільки не тільки охоплює суто економічні показники, а й оцінює економічні наслідки важливих для стабільного зростання неекономічних явищ, таких як якість політичних процесів і суспільного управління, рівень освіти, наукова база, верховенство закону, культура, системи цінностей та інформаційна інфраструктура [2].

Вживана сьогодні на практиці великою кількістю розвинених країн і таких, що розвиваються, концепція конкурентоспроможності доводить, яким чином політика національного уряду сприяє розвитку конкурентного національного, соціально-відповідального бізнесу задля процвітання нації.

Конкурентоспроможність сьогодні — це не тільки продуктивність праці або прибутковність бізнесу. За великим рахунком, це здатність країни

досягти і підтримувати високі темпи економічного зростання, що виражаються у постійному прирості рівня ВВП на душу населення. Тобто це те, яким чином нації створюють і підтримують середовище, що забезпечує конкурентоспроможність своїх економічних агентів. Висока конкурентоспроможність приводить до високого рівня та якості життя населення.

Нині світовий центр економічного розвитку знаходиться в розвинених країнах, а тому ми змушені враховувати сучасні реалії. А вони для нас досить невтішні: за останній час в Україні чітко простежується тенденція загального скорочення виробництва, зниження ефективності роботи всієї економічної системи, прогресуюче зменшується частка країни у світовому виробництві та експорті, деградує структура її економіки та зовнішньої торгівлі. Враховуючи те, що дезорганізованому українському економічному простору та розірваному простору країн СНД протистоїть могутня, гарно організована економіка країн Об'єднаної Європи, економічні масштаби і конкурентні позиції країн СНД виглядають надто гнітюче. Тепер сукупний ВВП країн Об'єднаної Європи більш ніж у п'ять разів перевищує ВВП країн СНД. Потенціал України, хоча і був вельми значним на початку 90-х років ХХ ст., проте ефективність його реалізації була надто незадовільною. Національна економіка

України, що успадкувала традиційно матеріалота енергомістке виробництво, була об'єктивно неспроможна витримати конкуренцію на світових ринках. Також давалася взнаки інерція екстенсивного характеру промислового відтворення, його одностороння ресурсно-інноваційна та технологічна орієнтація на важку індустрію. Одночасно діяли негативні фактори, пов'язані з відсутністю досвіду державності та нерозвиненими ринковими відносинами. Однак найбільш негативний вплив на економіку України, з точки зору забезпечення стартової конкурентоспроможності, мала стратегічна недооцінка високого рівня взаємозалежності колишніх союзних республік в народногосподарському комплексі СРСР [1, 58]. Якщо Прибалтійські республіки змогли достатньо швидко переорієнтувати свої національні економіки, то економіка України, технологічно включена у міжреспубліканський обмін своїми базовими галузями, не тільки не змогла структурно переорієнтуватися, а навпаки – потрапила у ще більшу критичну залежність, насамперед з імпорту енергоносіїв.

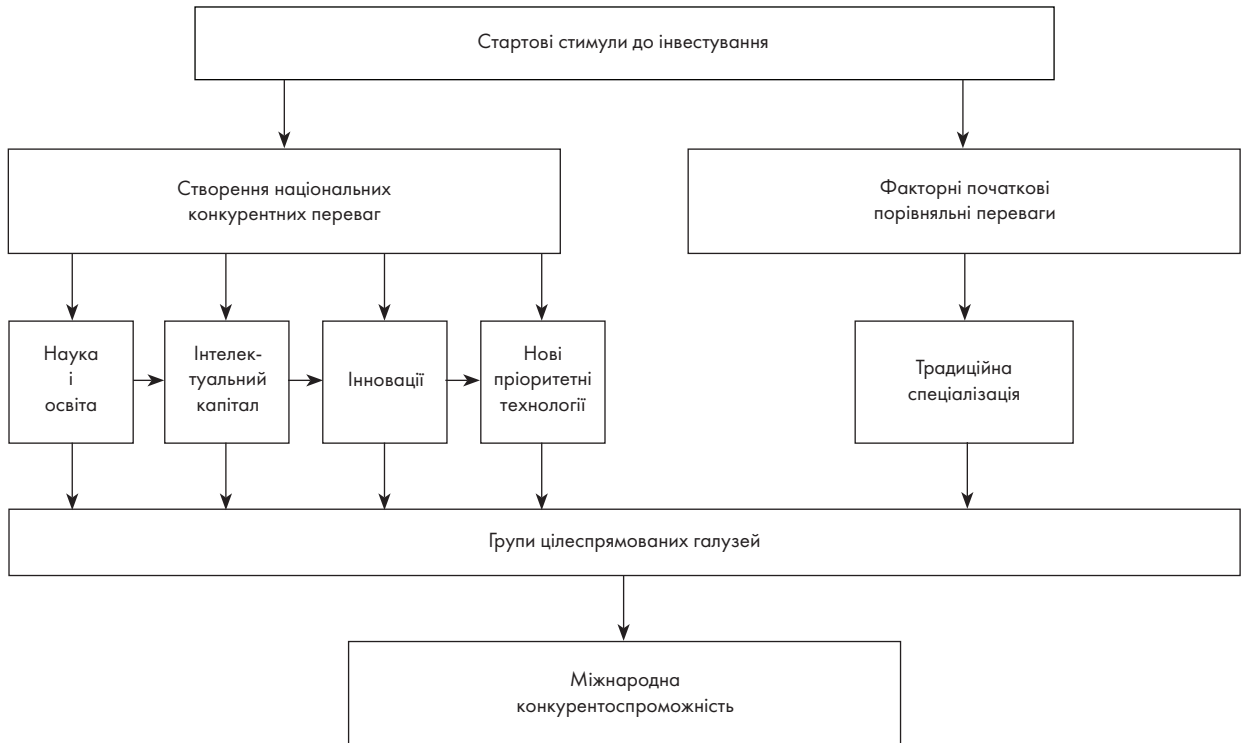
Якщо погодитись із твердженням, що “праця і наука – це головні фактори відтворення добробуту для всіх громадян у кожній державі”, то постає питання: як ці фактори використовуються? В Україні дія одного з ключових факторів конкурентоспроможності – дешевої робочої сили, як правило, зводиться нанівець низькою продуктивністю праці. Це означає, що не можна нині говорити про високу конкурентоспроможність українських товарів на міжнародних ринках, особливо, якщо враховувати ще й низьку якість вітчизняної продукції. Навіть наявність значної кількості ріллі не створює додаткової конкурентної якості через недостатню забезпеченість аграрного сектору високоефективною технологією. Замість цього економіка України відчуває на собі дію майже всіх негативних міжнародних економічних факторів: відтік кадрів за кордон, “втечу” капіталів, дефіцит торгового балансу і майже катастрофічне погіршення засобів формування загального платіжного балансу країни та державного бюджету. Через дефіцит інвестиційних ресурсів звичайне відтворення, навіть за допомоги міжнародного співробітництва, вже сприймається як успіх. Існуючі експортні можливості в системі наявних гео економічних зв'язків України не створюють передумов для цілеспрямованого розвитку спеціалізованого експортного виробництва, яке загалом занепадає, зокрема, через фізичне та моральне старіння основних виробничих фондів.

Україна практично так і не знайшла “своїє ніші” на міжнародних ринках.

Проте найбільш загрозливою для України є не просто конкурентоспроможність продукції, підприємств, галузей та національної економіки загалом, а вірогідність так званого “системного відриву” України від групи провідних країн через несумісність технологій, низьку здатність економіки до інвестицій і нововведень, а також структурно-галузевої та інституціональної несумісності.

Враховуючи існуючу сукупність об'єктивних внутрішніх факторів, можна стверджувати, що для України актуальна проблема забезпечення насамперед факторної конкурентоспроможності національної економіки. Виходячи із сучасних теоретичних розрахунків та досвіду багатьох країн, які змогли забезпечити умови для підвищення конкурентоспроможності національних економік, необхідно розробити чітку державну політику досягнення конкурентоспроможності національної економіки України, що відповідала б її ресурсно-технологічному рівню. Ключовою ознакою цієї політики має бути можливість трансформації факторних початкових порівняльних переваг у переваги інвестиційні та науково-технологічні. Важливою також є проблема визначення пріоритетів розвитку національної конкурентоспроможності. Світовий досвід свідчить, що помітного успіху досягли передусім ті країни, які були орієнтовані на модернізацію та оновлення традиційних секторів, а також країни з активною політикою переспеціалізації на нові сектори. Для країн, які мають початкові порівняльні переваги у традиційних секторах, існує загроза втрати потенціалу їх оновлення, якщо не буде досягнуто відчутних успіхів у секторах з новими пріоритетними технологіями. Більшість розвинених країн нині цілеспрямовано зосереджує свої науково-технологічні і виробничі ресурси у незначній кількості нових наукомістких галузей. У результаті ці галузі стають ще конкурентоспроможнішими. Взагалі серед факторів, які гарантують стабільну перевагу одних країн над іншими в процесі міжнародної конкуренції, надзвичайно важливе і дедалі зростаюче значення мають новітні технології, які розроблені на підставі визначення інноваційної політики, а також інвестиційного забезпечення розвитку інтелектуального капіталу, що, у свою чергу, сприяє втіленню нововведень (див. рисунок).

Зазначимо, що упродовж останніх 10–15 років у конкурентоспроможності з'явилося нове вимі-

Трансформація початкових порівняльних переваг у процесі створення умов конкурентоспроможності

рювання: акцент робиться на переході глобальної економіки до нової якості — економіки знань. Сьогодні конкурентоспроможність країни в економіці знань набуває особливого значення. У сучасному західному світі лише 15% активного населення торкаються у процесі виробництва до товару, інші 85% додають вартість у процесі творчості, менеджменту і передаванні інформації. Технологічна та інформаційна революції останнього десятиліття приводять до певного “перереформатування” самої концепції конкурентоспроможності країни. “Тверда” (дороги, порти та ін.) інфраструктура поступово відсовується в політичних акцентах розвинених країн на задній план. А на перші ролі виходять інфраструктура “м’яка” (генерування, зберігання, дистрибуція і передавання знань та інформації), а також інфраструктура соціальна або сервісна (освіта, охорона здоров’я і навколишнє середовище), яка спрямована на розвиток основного чинника конкурентного успіху країни — людини [2].

Проаналізувавши економічний стан нашої країни, зауважимо, що, враховуючи відсутність вагомих факторних конкурентних переваг, для

України найбільш корисним виходом зі складної економічної ситуації було б дотримання політики покращення її конкурентних переваг шляхом розвитку науки, інновацій та інтелектуального капіталу за допомогою їх заохочення та інвестування. Сьогодні тільки розробки у сфері інновацій та зміцнення позицій інтелектуального капіталу можуть створити конкурентні переваги країни на міжнародних ринках. На жаль, зараз наука і освіта у нашій країні перебувають у надто жакливому стані, що суттєво гальмує зростання конкурентоспроможності. Рівень освіти у нашій країні знижується, незважаючи на мирові тенденції до його зростання. Це породжує такі негативні явища, як зниження загального рівня сприйняття інформації людьми, деградація особистості та суспільства. Сьогодні вкрай потрібно приділити увагу насамперед підвищенню рівня освіти та розвитку науки, сприяти накопиченню інтелектуального капіталу в країні.

Державна політика має спрямовуватися нині на сприяння швидкому розвитку економіки. Серйозні перешкоди на шляху економічного роз-

витку — війни, валютні коливання, різкі зміни цін на сировину та ін. — можуть подолати лише ті країни, які мають серйозні конкурентні переваги, а їх економічна політика створює можливість утримувати лідерство у найважливіших галузях економіки.

Література

1. Губський Б. В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. — К.: Наук. думка, 1998. — 389 с.
2. Полунеев Ю. Конкурентоспособность страны как национальная идея // <http://www.zerkalo-nedeli.com>, 2005.

The article is privy to research of theoretical aspects of contentses and of the main trends of the shaping of national competitive advantage in the economy of development and searching for facilities of support and increasing the competitiveness of the Ukraine. The work substantiates the necessity of the human abilities renovation as the fundamental element of the structure of the economy. Validly the growing importance of the intellectual directivity of economics to create the stable competitiveness on the nation.

Надійшла 11 травня 2006 р.